Адыгэ макъ

№ 249 (20014)
2011-рэ илъэс
МЭФЭКУ
ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 29-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

АР-М И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

ТИЛЪЭПКЪЭГЪУХЭР къэщэжьыгъэнхэм кIэлъэIугъэх

Тигъэзет къызэрэхиутыгъагъэу, тыгъуасэ, тыгъэгъазэм и 28-м, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм мы илъэсымкIэ аужырэу щытыгъэ япшIыкIузэнэрэ зэхэсыгъо иIагъ. Ащ иIофшIэн хэлэжьагъэх Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Федеральнэ инспектор шъхьаIэу Адыгэ Республикэм щыIэ ЛIыIужъу Адам, федеральнэ, республикэ къэралыгъо хэбзэ ыкIи муниципальнэ органхэм, общественнэ организациехэм ялIыкIохэр.

Зэхэсыгъор зытегущыIэщтхэм яухэсын зыфежьэхэм депутатэу КIэрмыт Мухьдинэ ипредложение дырагъашти, зытегущыIэщтхэм ахагъэуцожьыгъагъ IэкIыб хэгъэгоу Сирием щыкIорэ граждэнскэ заом тилъэпкъэгъухэу ащ щыпсэухэрэр къиныгъошхохэм зэрахидзагъэхэм ыпкъ къикIэу Адыгеим къагъэзэжьы ашIоигъоу къызэрэлъаIохэрэм къыпкъырыкIзэ, УФ-м и Президент, УФ-м и Къэралыгъо Думэ, УФ-м Федерациемкiэ и Совет афэкIорэ Джэпсалъэ штэгъэнэу. Мыр зытегущыIэщтхэм яаужырэ Iофыгъоу щытыгъ нахь мышIэми, Iофым мэхьанэу иIэр къыдэтлъытэзэ ыкIи ыхэкIэ къыщыфэтымыгъэзэжьыным фэшI тикъэIотэн ащкIэ къедгъажьэ тшIоигъу.

ГущыIэр зыратым КIэрмыт Мухьдинэ депутатхэм агу къыгъэкIыжьыгъ Урысые Федерацием ащ фэдэ опыт зэриIэр, Косовэ къикIыжьыгъэ адыгэхэр къызэращэжьыгъагъэхэр. КъыIуагъ адыгэхэм афэдэхэу лъэпкъ макIэ хъухэу Сирием щыпсэухэрэр къэралыгъом ипащэхэм зэрагътыгъэхэм ыпкъ къикIэу, джы ахэр къиныгъошхохэм зэрахэфагъэхэр, хэгъэгур абгынэным яIоф зэрэнэсыгъэр, лъэIукIэ Урысые Федерацием и Президент зыкъызэрэфагъэзагъэр. Ау федеральнэ пащэхэр къадемыIэхэу, федеральнэ мылъку хамылъхьэу а къиныгъор республикэ кIуачIэкIэ зэшIопхын плъэкIыщтэп. Джащ фэдэу а Iофыр нахь зэшIохыгъошIоу гъэпсыгъэным пае ткъош республикэхэу Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым япащэхэми зафэгъэзэгъэн, ахэри гъусэгъу шIыгъэнхэ фаеу зэрэщытыр Мухьдинэ хигъэунэфыкIыгъ.

Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъани мы Iофым еплъыкIэу фыриIэр къыIуагъ. Сирием щыпсэурэ адыгэхэм лъэIукIэ зыкъызэрэфагъэзагъэр, республикэ кIуачIэкIэ ар зэшIопхын плъэкIынэу зэрэщымытыр, хэкIыпIэ пстэуми зэряусэхэрэр, УФ-м IэкIыб хэгъэгу IофхэмкIэ и Министерствэ консультациехэр зэрэдашIыхэрэр хигъэунэфыкIыгъ. Сыдэу щытми, депутат пстэуми а Iофым къыдырагъэштагъ, ыпшъэкIэ къызэрэщытIуагъэм тегъэпсыкIыгъэ Джэпсалъэ аштагъ, ар гъэзетхэм къыхаутыщт.

Зэхэсыгъом мытегущыIэнхэу Iофыгъуитф ныIэп хагъэуцогъагъэр. АтегущыIэхэзэ аштагъэх Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэр, «Автомашинэ псынкIэхэмкIэ цIыфхэр ыкIи багажыр зещэгъэным епхыгъэ фэIо-фашIэхэм яхьылIэгъэ Iофыгъо зырызхэр гъэIорышIэгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэр. Тызэрэщыгъуазэу, къихьащт илъэсым а Iофым ехьылIэгъэ федеральнэ законэу аштагъэм кIуачIэ иIэ хъущт. Ау ащ диштэу субъектхэми законхэр аштэнхэ фаеу а законым ыгъэнафэщтыгъ.

Аужырэ илъэсхэм шэны зэрэхъугъэу, илъэсыр ыкIэм зыщынэсырэм федеральнэ бюджетым къыхэкIырэ мылъку субъектхэм атырагощэжьы. Адыгэ Республикэм 2011-рэ илъэсымкIэ ыкIи къыкIэлъыкIорэ 2012—2013-рэ илъэсхэмкIэ иреспубликэ бюджет зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ехьылIэгъэ законопроектым къытегущыIэзэ, финансхэмкIэ министрэу Долэ Долэтбый къыIуагъ федеральнэ бюджетым къыхэкIыгъэ сомэ миллиардрэ миллион 97,7-рэ къазэрэIукIагъэр, ар республикэ бюджетым ифедэхэмрэ ихъарджхэмрэ ахэгъэхьажьыгъэн зэрэфаер. КъыIуагъ мылъкоу къаIэкIэхьагъэм инахьыбэр гухэлъ гъэнэфагъэхэм зэрателъытагъэр, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, кIэлэегъаджэхэм ялэжьапкIэ Iоныгъом и 1-м къыщыублагъэу къаIэтын зэрэфэягъэм зэрэпэIуагъэхьагъэр. Джащ фэдэу бюджетым ихъарджхэм ялъэныкъо зэфэшъхьафхэм ахъщэр зэрателъытэгъэ шIыкIэр депутатхэм къафиIотагъ.

Нэужым законопроектым къытегущыIэзэ, Парламентым бюджет-финанс ыкIи хэбзэIахь политикэмкIэ и Комитет итхьаматэу Мырзэ Джанбэч законопроектым комитетым зыщыхэплъэхэм анаIэ зытырадзэгъэ лъэныкъохэм къащыуцугъ, ар еджэгъуитIумкIи штэгъэным комитетым хэтхэм зэрэдырагъаштэрэр къыIуагъ.

Зэхэсыгъом иIофшIэн джащ щиухыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан: «Адыгэхэу Сирием исхэм яIофхэм язытет тегъэгумэкIы»

Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан Сирием политикэм ылъэныкъокIэ иIофхэм язытет къыхэкIэу ащ ис адыгэхэм ящыIакIэ къызэрэхьылъагъэм зэригъэгумэкIырэр къыIуагъ:

— Сирием ис адыгэхэм зыкъызэрэтфагъэзэгъэ тхылъым къыщеIо ятэжъ пIашъэхэм ячIыгу къагъэзэжьымэ, Урысыем ис цIыф лъэпкъхэм мамырныгъэрэ зэгурыIоныгъэрэ азыфагу илъэу адэпсэухэмэ зэрашIоигъор. БэмышIэу Урысые законодательствэм фашIыгъэ зэхъокIыныгъэхэм нафэ къызэрэтфашIырэмкIэ, тихэгъэгогъухэу IэкIыб къэралхэм ащыпсэухэрэм адытиIэ зэпхыныгъэр нахь гъэлъэшыгъэным пае федеральнэ структурэхэми адытиIэ зэдэлэжьэныгъэм нахь шIогъэ икъу къытэушIыгъэн фае. Ащ къыхэкIэу Урысые Федерацием исубъектэу тызэрэщытым елъытыгъэу тызфэгъэзэгъэ Iофыгъохэм такъыпкъырыкIызэ, адыгэ лъэпкъым къыхэкIыгъэхэм къагъэзэжьыным иIофыгъо хэплъэнхэу Урысыем ипащэхэм зафэдгъэзэнэу тыхьазыр.

Федеральнэ законэу «IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тихэгъэгогъухэм афэгъэхьыгъэ къэралыгъо политикэу Урысые Федерацием зэрихьэрэм ехьылIагъ» зыфиIорэм тегъэпсыхьагъэу адыгэхэу IэкIыб къэралхэм ащыпсэухэрэм фитыныгъэ яI яполитикэ, ясоциальнэ, яэкономикэ ыкIи якультурэ фитыныгъэхэр щыIэнлыгъэм гъэцэкIагъэ щыхъунхэмкIэ, яшэн-хабзэхэр къагъэнэжьынхэмкIэ Урысые Федерацием къадыригъэштэным щыгугъынхэу.

Сириер Урысые Федерацием блэгъэныгъэ фыщытыкIэ зыдыриIэ къэралыгъу, непэ адыгэ мини 100 фэдиз ащ щэпсэу. ШАМ-м ис тилъэпкъэгъухэм ятэжъ пIашъэхэу я XIX-рэ лIэшIэгъум иятIонэрэ кIэлъэныкъо тызщыгъозэ тарихъ хъугъэ-шIагъэхэм апкъ къикIэу КъокIыпIэ Благъэм ифагъэхэм яIофхэм язытет тегъэгумэкIы. Тилъэпкъэгъухэу IэкIыб къэралхэм арысхэм яIоф — Адыгеим итарихъ епхыгъэ хэушъхьафыкIыгъэ Iофыгъоу щыт. Дунаим ихэгъэгуипшI пчъагъэмэ ащыпсэурэ адыгэхэм ятарихъ Хэкужъэу алъытэрэр Адыгеир ары.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ
инресс-къулыкъу

«ЛIыжъ ЩтыргъукIхэм» аукIыгъ

Мыекъуапэ иурамэу Гоголым ыцIэ зыхьырэм тет тучанэу «Къалэм и Гупч» зыфиIорэм ювелир пкъыгъохэр зыщащэрэ иотдел тыгъуасэ ахъункIагъ.

АР-м и МВД ипресс-секретарэу Гъомлэшк Байзэт къызэриIуагъэмкIэ, ЛIыжъ ЩтыргъукI шъуашэхэр ащыгъхэу бзэджашIэхэр тучаным къычIахьэхи, тучантес хъулъфыгъэм IашэкIэ еуагъэх. Сымэджэщым нагъэсыгъэу ащ ыпсэ хэкIыгъ.

А уахътэм къэрэгъулхэр тучаным чIэтыгъэхэп. ТыгъуакIохэм ящыкIагъэр зэкIэ зэкIаугъуаий, автомобилэу «Лада Приорэ» тыжьынышъом итIысхьажьыхи IукIыжьыгъэх.

Джырэ уахътэ зэхэфын IофшIэнхэр рагъэжьагъэх, планэу «Перехват» зыфиIорэр республикэм щэкIо.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Пшъэрылъэу яIагъэхэр агъэцэкIагъэх

Тыгъуасэ, тыгъэгъазэм и 28-м, АР-м и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан УФ-м ПенсиехэмкIэ и Фонд АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Къулэ Аскэрбый ригъэблэгъагъ.

ЯIофшIакIэ зыфэдэр, гъэхъагъэу ашIыхэрэр япчъагъэхэм къызэраушыхьатырэр гъэIорышIапIэм ипащэ зыкъыфигъазээ ЛIышъхьэм къыхигъэщыгъ, ветеранхэм, пенсионерхэм, нэмыкIэу социальнэ IэпыIэгъу зищыкIагъэхэм яфэIо-фашIэхэр игъом ыкIи икъоу зэрагъэцакIэхэрэм фэшI зэрафэразэхэр къыIуагъ.

Къулэ Аскэрбый илъэсэу икIырэм Iофэу ашIагъэм кIэкIэу республикэм ипащэ щигъэгъозагъ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, мы илъэсым пшъэрылъэу яIагъэхэр зэкIэ икъоу агъэцэкIагъэх, ахъщэр зэратын фаехэм афатIупщыгъ, мэзэ 11-м къыкIоцI пстэумкIи атыгъэр сомэ миллиард 12-м ехъу. Джащ фэдэу а уахътэм къыкIоцI шIокI зимыIэ пенсионнэ страхованиемкIэ сомэ миллиарди 3-рэ миллиони 179-рэ къаугъоигъ. БлэкIыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар миллиард фэдизкIэ нахьыб. Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ мы Iофым ынаIэ зэрэтыригъэтыгъэм ишIуагъэкIэ, IофшIапIэ къэзытыхэрэм нахь чанэу взносхэр къатIупщы зэрэхъугъэр мыщ дэжьым къыщыхигъэщыгъ. Ны мылъкум итынкIи пшъэрылъэу яIэхэр икъоу гъэцэкIагъэхэ хъугъэ. ПстэумкIи унэгъо 2410-мэ сертификатхэр аратыгъэх, ар сомэ миллион 679-м ехъу. А зэпстэумэ адакIоу ГъэIорышIапIэм икъутамэу районхэмрэ къалэхэмрэ адэтхэм Iоф зыщашIэщт унакIэхэр агъэуцух. БлэкIыгъэ илъэсым Шэуджэн районым ащ фэдэ унэ къыщызэIуахыгъ. Джыри мыгъэ Джэджэ районым зэрэщашIыгъэр ыкIи охътэ благъэм къызэIуахынэу зэрэрахъухьэрэр къыIуагъ. Докладым икIэухым Къулэ Аскэрбый илъэсыкIэу къэблагъэрэмкIэ АР-м и ЛIышъхьэ фэгушIуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

АФЭГУШIУАГЪЭХ

Мафэрэ уахътэр зыщагъэкIорэ учреждениехэу «Оптимист», «Товарищ», «Восход», «Белая трость» зыфиIохэрэм ащыIэ ветеранхэр офицерхэм я Унэ тыгъуасэ щаугъоигъагъэх. Зыныбжь хэкIотагъэхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зэшIохыгъэнхэмкIэ Гупчэу МыекъуапэдэтымкIэ мы социальнэ учреждениехэр епхыгъэх.

ИлъэсыкIэу къэблагъэрэм фэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэр зэхэщакIохэм къызэIуахызэ, ащ къекIолIэгъэ ветеранхэм къафэгушIуагъэх, концерт программэ гъэшIэгъон къафагъэлъэгъуагъ.

АР-м IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ илIыкIохэр, АР-м иветеранхэм я Совет итхьаматэу Генрих Бартащук, нэмыкIхэми мэфэкI зэхахьэм хэлэжьэгъэ ветеранхэм гущыIэ дэхабэ къафаIуагъ.

Iофтхьабзэм зыныбжь хэкIотэгъэ нэбгыри 100 фэдиз къекIолIагъ, ахэм орэдхэр къаIуагъэх, къэшъуагъэх, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ зэнэкъокъугъэх. Анахь дэгъоу зыкъэзыгъэлъэгъуагъэхэм шIухьафтын цIыкIухэр афашIыгъэх.

Нэужым Iанэм ветеранхэр рагъэблагъэхи ахьэкIагъэх, агъэчэфыгъэх, агъэшIуагъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ИлъэсыкIэм итамыгъ

Адыгеим инароднэ художникэу, зэлъашIэрэ ювелирэу Еутых Асе зэрихабзэу, ИлъэсыкIэм ехъулIэу иIэшIагъэхэмкIэ цIыфхэм шIухьафтын апегъохы. Джы къихьащт илъэсым итамыгъэу благъор зэрыт пкъыгъохэр ащ къыгъэхьазырыгъэх. Мыекъуапэ ихудожественнэ салон ахэр къыщыпщэфынхэ плъэкIыщт.

Медальонхэу пыплъэн плъэкIыщтхэр джэрзым хэшIыкIыгъэх. А зэхэгъэчъыхьагъэм хэхьэх гъуаплъэр, тыжьыныр, къэлаир.

Асе иIофшIагъэ шIыкIитIоу гъэпсыгъэ. Зыр — благъом ритон ыIыгъэу рамкэм ит, адрэр — псышъохэр зэраIыгъ апчыр благъом ыIэ илъ.

Еутых Асе къызэриIуагъэмкIэ, блэгъо къызэрыкIохэп иIэпэщысэхэм къащигъэлъэгъуагъэр, жрецэу хабзэр зыIыгъыр ыкIи гъэбэжъур арыхащыплъэгъухэрэр. IэшIагъэр илъэсэу къихьэрэм итамыгъэу зэрэщытым имызакъоу, нарт эпосым илIыхъужъхэми благъор ятамыгъ.

Джэрз пкъыгъохэу ышIыгъэхэм Асе янэжъэу Къадырхъан къыIуатэщтыгъэ пшысэу блэгъо лъэпкъым фэгъэхьыгъэр зыдэт тхылъ цIыкIур ягъус. Ащ фэдэ пшысэ зэхэубытагъэхэр зытхылъыгъэу хьоу Асе къыдигъэкIыжьы шIоигъоу ыуж ит.

Джащ фэдэу зэлъашIэрэ ювелирым зыдиIыгъ гухэлъхэм ащыщ Юпитерыр пшIыкIутIоу къызэрекIокIырэм итамыгъитIоу къэнагъэр ыухыжьынышъ, зодиак тамыгъэхэр ышIынхэр. Ащ нэмыкIэу, къихьащт илъэсым имэзэе мазэ статуэткэ мыин иIэшIагъэхэм къахигъэхъонэу рихъухьагъ.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Ныбджэгъу лъапIэхэр! ГъогурыкIоным хэлажьэхэрэр!

Мары 2011-рэ илъэсыр тарихъым хэхьажьы. Джащ фэдэу гъогурыкIоныр щынэгъончъэным фэгъэпсыгъэ Iофтхьабзэхэу зэкIэми тиIахь зыхэтлъхьагъэхэри, хъугъэ-шIагъэу тызхэлэжьагъэхэри тарихъым хэхьажьых. Илъэсэу икIырэм тызэдеIэжьызэ, гъогухэм цIыфэу атекIуадэрэм ипчъагъэ процент 13-м ехъукIэ нахь макIэ тшIын тлъэкIыгъ. Джы цIыфэу зыпсэ къэнагъэхэр яунагъохэм, ягупсэхэм ахэсхэу ИлъэсыкIэм пэгъокIыщтых. Ащ нахь насыпыгъэ дунаим тета?

ЛъэсрыкIохэм шъхьафэу закъыфэзгъазэмэ сшIоигъуагъ. Шъуищынэгъончъагъэ лъэшэу тынаIэ тет нахь мышIэми, гъогурыкIоным хэлажьэхэрэр зэкIэ пштэмэ, шъо анахь макIэу шъукъэгъэгъунагъэ мэхъу. Арышъ, шъуисакъыныгъэ къыщышъумыгъэкIэнэу, шъунаIэ зытетыжьынэу тыкъышъоджэ.

КIэлэцIыкIухэр... Ахэм ящыIэныгъэрэ япсауныгъэрэ тэ, нахьыжъхэм, тIэ илъ пIоми хэукъоныгъэ хъущтэп. Непэ лъэсрыкIо цIыкIоу ежьхэм ямысакъыныгъэкIэ автомобильхэм ачIафэхэрэм япчъагъэ нахь макIэ хъугъэ, ау гухэкIыми, нахьыжъхэм ямысагъэ хэлъэу кIэлэцIыкIоу гъогухэм атекIуадэрэр нахьыб. Тэры кIэлэцIыкIухэр къызэрэддисхэм пае къэмынэу скоростым езыгъэхъурэр, светофорым фитыныгъэ къызэрэтимытырэм тыпымылъэу гъогум зэпырызыщыхэрэр, нэмыкI хэукъоныгъэхэр зышIыхэрэр. Арышъ, мы Iофыгъом лъэшэу тегупшысэн фае. Тэ тихэукъоныгъэхэм тикIэлэцIыкIухэр атекIодэнхэу щытэп.

Арэу щытми, мэфэкIыр — мэфэкI. ИлъэсыкIэу къэблагъэрэмкIэ сышъуфэгушIо, гъогурыкIоным хэлэжьэрэ пстэумкIи ар щынэгъончъэнэу, псауныгъэ яIэнэу, ягухэлъхэр къадэхъунхэу, унагъохэм кIэлэцIыкIу щхы макъэ арыIукIынэу, гушIуагъо арылъ зэпытынэу сафэлъаIо!

ЧЫНАЗЫР Алый.

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ АР-м икъэралыгъо инспектор шъхьаI.

ЛЪЭПЦIЭРЫШЭ Хъалид Хьисэ ыкъу

2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 24-м ыныбжь илъэс 74-м итэу журналэу «Литературная Адыгея» зыфиIорэм иредакторэу, зэлъашIэрэ шIэныгъэлэжьэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, доцентэу, Адыгеим культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, Урысыем итхакIохэм я Союз хэтэу ЛъэпцIэрышэ Хъалид Хьисэ ыкъом идунай ыхъожьыгъ. Адыгеим ипечать, илитературэ, инаукэ, икультурэ яхэхъоныгъэ зиIахьышхо хэзышIыхьэгъэ цIыфыр тхэкIыжьыгъ.

Хъ. Хь. ЛъэпцIэрышэр 1938-рэ илъэсым шышъхьэIум и 1-м Адыгэ автоном хэкумкIэ къуаджэу Тэхъутэмыкъуае къыщыхъугъ. Гурыт еджапIэр къызеух нэуж Тэхъутэмыкъое, Теуцожь район гъэзетхэм ащ Iоф ащишIагъ. Адыгэ къэралыгъо пединститутым филологиемкIэ ифакультет къыухыгъ, гурыт еджапIэм кIэлэегъаджэу Iоф щишIагъ. Илъэсыбэрэ хэку гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфиIорэм илитературнэ IофышIэу, пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарым игуадзэу щытыгъ. 1974-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу илъэс 13 Адыгэ хэку исполкомым итхьаматэ иIэпыIэгъоу щытыгъ. 1987-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 1996-рэ илъэсым нэс Адыгэ Республикэм итхылъ тедзапIэ иредактор шъхьаIэу щытыгъ, Адыгэ къэралыгъо университетым литературэмрэ журналистикэмрэкIэ икафедрэ идоцентыгъ. 1996-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу журналэу «Литературная Адыгея» зыфиIорэм пшъэдэкIыжь зыхьырэ исекретарэу щытыгъ. 2007-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу иаужырэ мафэ нэс мы журналым иредакторыгъ.

Адыгэ Республикэм илитературэ, иискусствэ, инаукэ, ижурналистикэ, ипечать апае Хъ. Хь. ЛъэпцIэрышэм ышIагъэм уасэ фэшIыгъуай. Тыдэ зыщэлажьи, IэпэIэсэныгъэшхо зэрэхэлъыгъэм, иIоф хэшIыкIышхо зэрэфыриIагъэм афэшI лъытэныгъэшхо фашIыщтыгъ.

Хъ. Хь. ЛъэпцIэрышэр зышIэщтыгъэхэм ыкIи Iоф дэзышIагъэхэм сыдигъуи шIукIэ агу илъыщт.

А. К. ТхьакIущын,
Ф. П. Федорко,
М. Къ. КъумпIыл,
Гъ. К. Чэмышъу,
А. А. Шъхьэлахъу,
И. Ш. МэщбашI,
Р. Д. Хъунагу,
К. Хь. ЩашIэ,
А. А. Шъхьэлахъу,
Е. И. Салов,
П. Къ. Кощбай,
С. И. Пэнэшъу,
Р. Хь. Мамый,
Ш. И. Къуикъу,
В. К. Кондратенко,
Т. И. Дэрбэ.

Долэтыкъо къымылъэгъужьыгъэ IофшIагъэхэр

Теуцожь районым игупчэу Пэнэжьыкъуае республикэм ианахь чылэшхохэм ащыщ — унэгъо мин Iэпэ-цыпэ мэхъу, нэбгырэ 3500-м ехъу щэпсэу. Ащ щыщэу хэдзакIохэр нэбгырэ 2517-рэ. Мы аужырэ илъэс зыбгъупшIэу район гупчэр мыщ къызахыжьыгъэм къыщыублагъэу IыгъэкI дэдэ хъугъэгъэ къуаджэм лъэшэу зихъожьыгъ, умышIэжьынэу хэхъоныгъэшIухэр фэхъугъэх. Район администрацием ищагу, къоджэ урамхэр электроостыгъэхэм чэщырэ къызэпагъэнэфыжьых. ПенсиехэмкIэ фондым игъэIорышIапIэ зычIэт унэ зэтетым чылэр къегъэкIэракIэ. Гурыт еджэпIэшхоу къыдэтэджагъэм къоджэдэсхэр щэгушIукIых. Ти Президентыгъэу Шъэумэн Хьазрэт иунэе мылъкукIэ афаригъэшIыгъэ сымэджэщ зэхэтышхор ащ къыготэгъэхъожьы.

Бэ джащ фэдэу зигугъу къэпшIынэу щыIэр. Чылэ урамхэр зэрагъэцэкIэжьыгъэхэм, район гупчэр зэрэзэIыхыгъэм Хьабэхъу зэшыхэу Юрэрэ Аскэррэ къуаджэм итыгъэкъокIыпIэкIи, икъыблэ лъэныкъокIи ащарагъэшIыгъэ IофшIэпIэ псэуалъэхэу чэщырэ зэпэнэфыжьэхэрэм язакъоми, узыгъэгушхорэ хэхъоныгъэ шIагъох.

Ау ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ уахътэм къыкIоцI анахьэу Пэнэжьыкъуае зибэ дашIыхьагъэр унэе тучанхэр, шхапIэхэр арых. Нахьыпэм пстэумкIи мыщ щэпIэ зыбгъупшI дэтыгъэми ары. Непэ ахэм япчъагъэ фэдиплIым ехъукIэ нахьыбэ хъугъэу къалъытэ.

Анахь щэпIэ дэгъухэм, цIыфыбэ зэкIуалIэхэрэм, ащыщ аIохэрэм ащыщ непэ нэIуасэ шъузыфэтшIы тшIоигъор. Ар чылэ гупчэм ит автокассэм пэчIынатIэу щыт щэпIэ комплексэу Зэрамыку Адам зипащэр ары.

Ау а Iэдэб дахэ зыхэлъ кIэлэ шъабэм щыIэныгъэ гъогоу къыкIугъэм, иIофшIэнхэр щысэтехыпIэу зэрэзэхищэхэрэм ягугъу къэтымышIызэ, ятэ-янэхэмкIэ къедгъэжьэн. Районым иветеранхэм ясовет итхьаматэу НэмытIэкъо Юрэ къызэрэтиIуагъэмкIэ, Адам итучан иIофшIакIэ лъэшэу егъэразэх. Ащ ятэу Зэрамыку Долэтыкъо кIэлэ шIагъохэу чылэр зэрыгушхохэрэм ащыщыгъ. Зэо ужым Кубанскэ мэкъумэщ институтыр къаухи, апэрэ инженерхэу Теуцожь районым къихьажьыгъагъэхэр Зэрамыку Долэтыкъу, ЛIыхъурэе Аскэр, ЖэнэлI Нурдин, НэмытIэкъо Мухьдин. Ахэр арых районыр зыпкъ изыгъэуцожьыгъэхэм якIэщэкIуагъэхэр.

Зэрамыку Долэтыкъо цIыф шъырытэу, IофшIэкIошхоу, адыгагъэр ыгъэлъапIэу, шъыпкъэгъэ-гукIэгъуныгъэ хэлъэу щытыгъ. Пэнэжьыкъое совхозым, Теуцожь МТС-м ядиректорыгъ. Аужырэ илъэсхэм Теуцожь чэтэхъо фабрикэм кадрэхэмкIэ иотдел ипэщагъ. Тыдэ зыщэIи, ищытхъу аригъаIозэ лэжьагъэ, псэугъэ, непи шIукIэ цIыфмэ агу къагъэкIыжьы.

Ащ ишъхьэгъусэ Тэмарэ (ЛахъщыкъуаекIэ ТIэшъумэ япхъу) ищытхъу районым инахьыжъхэм ясовет ипащэу Хьот Ерстэми фэухырэп.

— Зэрамыку Долэтыкъо сыныбджэгъу хьалэлыгъ, — еIо ащ. — Тызэгъунэгъоу, зы чэу тазыфагугъ, тищыгъу-пIастэ зэхэлъыгъ. Ишъхьэгъусэу Тэмарэ къызахахьэми унэгъо шэн-хабзэр лъигъэкIотагъ, нахь ыгъэпытагъ. Ар бзылъфыгъэ гуащ зыфаIорэм фэд. ГъунэгъукIэ фэдэ къэгъотыгъуай, гукIэгъушхо хэлъ, цIыфышIу дэд, гум илъыр къешIэу къыпшIуегъэшIы. ИадыгагъэгъунэнчЪ, имыхьамелэ тIупщыгъэ, бзылъфыгъэ шъаб, имыIоф рыгущыIэрэп, ымакъэ IэтыгъэуХьаблэм цIыф щызэхихыгъэп.

ЗэшъхьэгъуситIумэ лъфыгъитIу зэдагъотыгъ, адыгагъэр ягунэсэу, IофшIэныр шIу алъэгъоу зэдапIугъэх, дэгъоуи рагъэджагъэх. Япшъашъэу Эммэ унагъо ихьагъ, Кушъумэ яныс, Москва щэпсэу, щэлажьэ. ЯкIалэу Адам, джы укъызтегущыIэнэу зигугъу къэпшIыгъэр ары, Пэнэжьыкъуае къыщызэIуихыгъэ щэпIэ комплексым дэгъоу Iоф регъашIэ.

Джащ фэдэ унэгъо зэгурыIожьэу, шъэбагъэрэ дэхагъэрэ зэрылъэу къырыкIуагъэм къихъухьэгъэ ыкIи щыIапIугъэ Зэрамыку Адам щыIэныгъэм игъогоу къыкIугъэми шъущыдгъэгъозэн. Чылэм дэт гурыт еджапIэр къызеухым, 1983-рэ илъэсым Кубанскэ мэкъумэщ институтым имехфакэу ятэ зыщеджагъэм чIэхьагъ. Ау бэрэ щемыджагъэу чIащышъ, дзэм къулыкъу къыщихьынэу ащэ, Афганистан къулыкъур къыщихьыгъэу къэкIожьышъ, 1990-рэ илъэсым институтыр къеухыжьы.

«Ащыгъум а зэо бэлахьэу тикIэлэ ныбжьыкIабэ зыхэкIодагъэм, сэкъатныгъэхэр яIэхэу къызэхэкIыжьыгъэхэм ори ухэтыгъ», — тэIо къинигъоу ылъэгъугъэхэм ащыщхэм ягугъу къедгъэшIы тшIоигъоу. Ау ащ ычIыпIэкIэ, тызэмыжэгъэхэ джэуап зэхэтхырэр: «Ащ фэдизэу ар гъэшIэгъонэп. Сэ сиззэкъуагъэп, сэщ фэдабэ ащ хэтыгъ».

Институтыр къыухи чылэм къызэкIожьым, ятэ директорэу зиIэгъэ Пэнэжьыкъое совхозым IофшIэныр щыригъэжьагъ. Апэрэ трактор бригадэм ипащэу IофшIэныр ыублэгъагъ. Бэрэ пэмылъэу совхозым иинженер шъхьаIэу агъэнэфагъ. Илъэсищэ Iоф ышIагъэу хьызмэтшIапIэри зэщыкъоу, къэралыгъори бэдзэр щыIакIэм игъогу техьэ зэхъум, ежьыри бизнесым зыфигъэзагъэу хъупхъэу мэлажьэ.

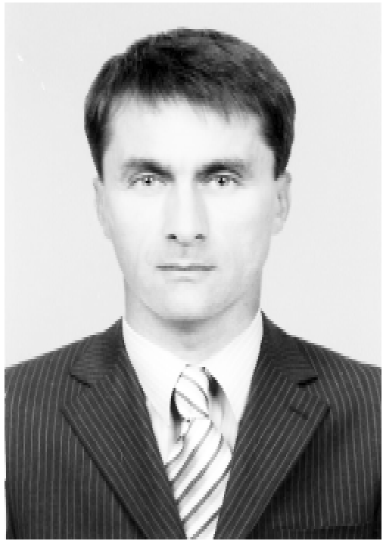

Ишъхьэгъусэу Сачнэт Нэшъукъуаекъ ЕхъулIэмэ япхъу. ИсэнэхьаткIэ кIэлэегъадж, Пэнэжьыкъое гурыт еджапIэм иублэпIэ классхэм ащырегъаджэ. Зэшъхьэгъусэхэм шъэуитIу зэдапIу. Анахьыжъэу Тимур я 11-рэ классым щеджэ, спортым пыль, зэнэкъокъухэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащехьых. ЫшнахьыкIэу, Анзор ятфэнэрэ классым ис.

Зэрамыку Адам зызыIутэгъакIэм, иIофшIэнхэр зэрэзэхищэхэрэм, тапэкIэ ахэр нахь шIуагъэ къатэу гъэпсыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ упчIэхэу фэдгъэуцугъэхэм джэуапэу къаритыжьыгъэхэр мыщ къыкIэлъыкIоу къыхэтэутых.

— Сызипэщэ предприятие цIыкIум ыцIэр ООО-у «Мамырныгъ», — къырегъажьэ Зэрамыку Адамэ. — Мы чIыпIэм щыгъынхэр зыщащэрэ тучан щытыгъ. 2001-рэ илъэсым ар сщэфыжьи, ущыгугъынэу лъэпсэ тэрэз иIэпти Iусхыжьи, икIэрыкIэ шъыпкъэу сэ сызэрэфаем тетэу мы плъэгъурэ унэр язгъэшIыгъагъ. Щэу зэтеутыгъэ унэм тучанитIурэ хьалыгъугъажъэ цехырэ хэт. Ахэм ящыкIэгъэщт оборудованиер игъом сщэфи ачIэзгъэуцуагъ.

КъызэрэсIуагъэу, мы унэм тучанитIу хэт. Апэрэм гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэу щыIэхэр зэкIэ, ятIонэрэм шъон пытэхэр ыкIи псы зэмылIэужыгъохэр, IэшIу-IушIухэр ащащэх. Ситучанхэм хьалыгъум, гуубатэм, нэкулъэхэм, щэхэкIхэм къащегъэжьагъэу, крупэхэм, тхъу зэфэшъхьафхэм, тыгъэгъэзэ дагъэм анэсыжьэу Iанэм рахьылIэу щыIэр зэкIэ ачIэбгъотэщт, зи къалэм узфэкIожьын щыIэп.

КОРР.: **Тэри мыщ бэрэ тыкъычIэхьэшъ, тэлъэгъу, зэхэтэшIэ якачествэкIэ дэгъухэу товархэр зэрэщащэхэрэр, тучаныр ренэу къэбзэ-лъабзэу, фэбапIэу, нэфынэу зэрэщытыр, шъуихьалыгъу дэгъу дэдэшъ, гуубатэм, нэмыкIхэм апае тучаным цIыфхэр къызэреуалIэхэрэр. НахьыбэрэмкIэ чэзыоу щэщафэх. Ау етIани къыхэдгъэщы тшIоигъор джащ фэдиз цIыфмэ бырсыр арамыгъэшIэу, мэкъэ лъэш къахэмыIукIэу, чэзыум анаIэ тырагъэтызэ уитучантес пшъэшъэжъыитIу ящэнхэ зэралъэкIырэр ары. Дэгъугъэ ахэм ягугъу къытфэпшIыгъэмэ.**

З.А.: Лъэшэу тигуапэ типшъэшъэжъыехэм яIофшIакIэ ащ фэдэ уасэ къызэрэфэпшIырэр. Апэрэ тучанэу хьалыгъур, гуубатэр, нэмыкI гъомылапхъэхэр зыщащэрэм график гъэнэфагъэм тетэу зызэблахъузэ Iоф щызышIэхэрэр нэбгырищ — Хьот Зарем, ГъукIэлI Фатим, ЖэнэлI Саид. Сыхьатыр 8-м къызэIуахы, пчыхьэм сыхьатыр 22-м рагъэтыжьы. Чэзыур ины зыхъукIэ, щэфакIохэм яфэIо-фашIэхэр нахь псынкIэу афагъэцэкIэным фэшI ахэм щэпIэ чIыпIитIу афэдгъэпсыгъ. ЯтIонэрэ тучанэу IэшIу-IушIухэр зыщащэрэм щылажьэхэрэр Джэндэрэ Щайдэтрэ Тыгъужъ Саидэрэ. ЗэкIэри хъупхъэх, чаных, ялэжьапкIи дэгъу, игъоми ятэтыжьы, тэри тагъэразэ. Кондиционерхэр унэхэм ачIэтых, гъэмафи кIымафи фабэу градус 25-рэ ащытIыгъ. ГъэучъыIалъэхэми Iоф ашIэ.

КОРР.: **Адэ хьалыгъугъэжъэ цехым сыд иIофшIакIа? Хьалыгъум нэмыкIэу джыри сыд фэдэ гъомылапхъэха ащ къыщагъэхьазырхэрэр? Ахэр тыдэ щыIужъугъэкIхэра? Нэбгырэ тхьапша ащ щылажьэрэр? Хэта япащэр?**

З.А.: А цехым нэбгырибгъу щэлажьэ. Япащэр ЛIыхъурэе Татьян. Цехым сменитIоу Iоф ешIэ. Ахэм япащэхэр Хьахъужъэкъо Гощнагъэрэ Хьабэхъу Заремэрэ. График гъэнэфагъэм тетэу зызэблахъузэ чэщым сыхьатыр 2-м щегъэжьагъэу мафэм сыхьатыр 14—15-м нэс Iоф ашIэ. А уахътэм къыкIоцI хьалыгъу буханкэ (ащ ионтэгъугъэр грамм 650-рэ) 1500-рэ къагъажъэ. МэфэкI мафэ зыхъукIэ 2000-м нэтэгъэсы.

Хьалыгъум нэпэмыкIэу гуубатэр, печенье зэфэшъхьафхэр, къуае, IэшIу-IушIухэр зыдэлъ рулетхэр къагъажъэх. Ахэр зэрэфабэхэу тиапэрэ тучанэу ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэм имэкIайхэм ателъ зэпыт, цIыфхэми ахэр ягуапэу ащэфых. Ащ нэмыкIэу, тихьалыгъу гъэжъэгъакIэ автомашинэ цIыкIумкIэ къуаджэхэу Аскъэлае, Джэджэхьаблэ, Нэшъукъуае, Пэнэжьыкъуае, Кьунчыкъохьаблэ, Нэчэрэзые, Пщыкъуйхьаблэ, Городскоим, селоу Краснэм анагъэсы. Мыщ фэгъэзагъэх шофер кIэлэкIэ хъупхъэхэу ХьокIон Андзаурэ ХьутIыжъ Джамболэтрэ. Япшъэрылъхэри дэгъоу агъэцакIэх, къоджэдэсхэм ящытхъу арагъаIо.

КОРР.: **Хьалыгъоу къэжъугъажъэрэм цIыфхэр къыщэтхъух, къежэх. Сыда ыуасэр хьалыгъу буханкэм? Хэтха ащ фэдэ хьалыгъу шIагъоу цIыфхэм якIасэр къэзыгъажъэхэрэр?**

З.А.: Мазэ къэс хьалыгъугъэжъэ цехым къыщагъэхьазырырэ гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэм апэIухьанэу тщэфырэр хьаджыгъэ тонн 22-рэ. Тихьалыгъу а «улучшитель» зыфаIорэм фэди, нэмыкIи хатлъхьэрэп. Хэтлъхьэрэ закъор дрожжи. Тэ титучан хьалыгъу буханкэр зэрэщытщэрэр сомэ 12. Чылагъохэм адэт унэе тучанхэм буханкэр зэрафатщэрэр сомэ 11, ежьхэми зы сомэ хагъэхъожьышъ, сомэ 12-кIэ ащэжьы.

Джы сигуапэу ЛIыхъурэе Татьянэ зипэщэ хьалыгъугъэжъэ цехым щылэжьэрэ тибзылъфыгъэ хъупхъэхэм ягугъу къэсшIын. Апэу зыцIэ къесIо сшIоигъоххэм ащыщ непэ предприятием зысэтIупщым, 2007-рэ илъэсым, цехым Iоф щишIэнэу щезыгъэжьэгъэ Iэшъынэ Риммэ. Хъупхъэ, чан, ныбжьыкIэхэм ящысэтехыпI, яIэпыIэгъу, яупчIэжьэгъу. Тэ дэй тиIэп, къыхашыпыкIыгъэхэм фэдэх, зыцIэ дахэкIэ къепIон закIэх — БрантI Фатим, Уджыхъу Зарем, Таусэ Фатим, ЖакIэмыкъо Эмм, Хьаджэбыекъохъу СэламэтрэАльбинэрэ.

КОРР.: **IофшIэнэу зэшIошъухыхьэу бэ зигугъу къэпшIыгъэхэр. Хьаджыгъэр, товархэр къэбгъотынхэ, къэпщэфынхэ, хьалыгъури IубгъэкIын, нэмыкI Iофыгъохэу зэшIохыгъэнхэ фаехэр къэпчыгъуаех. Ащ фэдизмэ язэшIохынымкIэ хэтха уиIэпыIэгъухэр?**

З.А.: Сэри Iофыгъо горэхэм сапылъ, ау зигугъу къэпшIыгъэ пстэури сэ сшъхьэ дэкIырэп. IэпыIэгъоу сиIэхэр бухгалтерэу Чумакова Фатимэрэ ЛIыхъурэе Татьянэрэ. Фатимэ ныбжьыкI, Пашковскэм дэт техникумыр къыухыгъ, иIофшIэн хэшIыкIышхо фыриI, адыгэгъэ дахэ хэлъ, хъупхъэ, нэутх, чан.

Джащ фэд ЛIыхъурэе Татьяни, хьалыгъум хэплъхьащтхэр къытфэзыщэщтхэр ешIэхэшъ, епIожьынэу щымытэу IофшIэнхэр игъом егъэцакIэх. Зипэщэ цехым зыпкъ итэу, зэпыу имыIэу, качествэм ынаIэ тыригъэтызэ Iоф регъашIэ, лъэшэу сыфэраз.

КОРР.: **Хьакъулахьхэр игъом шъотыха, чIыфэхэр шъутелъха?**

З.А.: Сыд фэдэ лъэныкъокIи тыкъабз, типшъэрылъхэр шапхъэхэм адиштэу тэгъэцакIэх. Тиколлектив инэп, зэрэхъурэр нэбгырэ 17. Сэ къысщегъэжьагъэу пхъэнкIакIом нэсыжьэу ипшъэрылъхэр ешIэх ыкIи дэх имыIэу ахэр егъэцакIэх. НэмыкIэуи упсэун, ущыIэн плъэкIыщтэп.

Ахэр зэкIэ IофшIэгъэ цIыкIухэп. КъэIогъошIу тучан зытIур... Ау ахэр сыд фэдэ тучанха? Жэм фахьырэ гъомылапхъэ ачIэмыгъотэн щыIэп, кIэлэ тучанхэм анахь зэтегъэпсыхьагъэх. Ащ къыгохъожьы районым ичылагъохэм янахьыбэр зыгъэшхэрэ хьалыгъугъэжъэ цехыр. Нэбгырэ 17-мэ Iоф арегъашIэ, дэгъоу къарегъэгъахъэ, игъоми аретыжьы. Ахэр зэкIэ Адам ятэу Зэрамыку Долэтыкъо къымылъэгъужьыгъэхэ IофшIэгъэшхох.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: **Зэрамыку Адам.**

ТИЗЭIУКIЭГЪУ ГЪЭШIЭГЪОНХЭМРЭ ЮБИЛЕЙХЭМРЭ

Узыфэшъыпкъэр умыхъожь

Джамбэчые щыпсэурэ Хъунэго Ахьмэд къыIуатэрэм уедэIузэ, хъугъэшIагъэхэр зэогъапшэх. ЦIыфыр уахътэм зэрэхэгъэщагъэм еплъызэ, гумэкIыгъохэм ащимыухьаныр нахьышIукIэ елъытэ. Уикъоджэ гупсэ къэзыбгынэрэмэ япчъагъэ зэрэхахъорэм дакIоу, узыгъэгумэкIырэ Iофыгъомэ къакIимычы зыхъукIэ сыда пшIэщтыр?

— ЗэхъокIыныгъэхэр щыIэныгъэм фэпшIынхэм ыпэкIэ дэгъоу уегупшысэн фае, — къытфеIуатэ IофшIэным иветеранэу Хъунэго Ахьмэд. — Джамбэчые къоджэ дах, цIыф гъэшIэгъонхэр щэпсэух. Гъунэ имыIэу гум къео чылэм къыщыхъугъэхэр зэрэдэкIыжьыхэрэр.

—КъызэплъэкIыжьхэрэба? Къэзыгъэзэжьыхэрэр къахэкIырэба?

— Къэбгъэзэжьыным пае нахьышIум ущыгугъын, зыгорэхэр къыоджэжьынхэ фае. Уичылэ хьакIэу укъыдэхьанымрэ удэсэу бгъэдэхэнымрэ зэфэдэхэп.

— Шыкур. Джамбэчые дэт унэхэр фабэх, газыр къякIу. IофшIапIэ щыбгъотыныр IэшIэхэу щымытыми...

— IофшIэн щыбгъотын умылъэкIыщтэу къыуасIорэп. НыбжьыкIэмэ нахь загъэчанын фае, зэхэщэкIо дэгъухэр ящыкIагъэх.

— УикIэлэгъур тинепэрэ псэукIэ фэмыдагъэми, ащ къыхэпхынэу хэплъагъорэр къытаIоба.

— Я 7-рэ классыр къызысэухым колхозым сыхэхьэгъагъ. МТС-м щэчакIоу, комбайнерым иIэпыIэгъоу сылэжьагъ. 1949-рэ илъэсым механизатор сэнэхьатым зыфэзгъэсагъ. Мэкъумэщ институтыр Краснодар къыщысыухи, чIыгум сищыIэныгъэ еспхыгъэу слъытэщтыгъ.

— ЦIыфмэ япсэукIэ нахь къызыщеIыхыгъэ уахътэм, 2000-рэ илъэсхэм, Джамбэчые дэс унагъохэм газыр къаращэлIэным кIэщакIо, зэхэщакIо узэрэфэхъугъагъэр сэшIэ.

— Хэгъэгу зэошхом хэлэжьэгъэ Николай Щербинэ инженер шъхьаIэу тиколхозэу Лениным ыцIэ зыхьырэм иIагъ. Ащ сытыригъэгушхуи, бригадирэу, етIанэ агрономэу, щынэгъончъагъэмкIэ инженерэу Iоф сшIагъэ. А лъэхъаным газыр къуаджэм иунэхэм ятщэлIэнэу гухэлъ тшIыгъагъэ. Iофыр псынкIаIоу лъыкIотэным пае Москва зэп сызэрэкIуагъэр. УрысыемкIэ къэралыгъо планым Iоф дэзышIэхэрэр IэпыIэгъу къызэрэтфэхъущтыгъэхэр сщыгъупшэрэп. Борис Девтеровым, Тамара Орловам, Дмитрий Цветковым лъэшэу сафэраз. АдыгеимкIэ Джарымэ Аслъан, Тхьэлъэнэ Вячеслав, Мэрэтыкъо Иляс, Сергей Бойко, фэшъхьафхэм яшIушIагъэ къыхэсэгъэщы.

— Ахьмэд, гъэстыныпхъэ шхъуантIэр чылэм дэсхэм яIэ зэхъум Джамбэчые нахь зиушъомбгъугъа?

— ЩыIэныгъэр тигухэлъхэм адимыштэу лъыкIотагъ. СССР хэгъэгушхор зэбгырагъэзыгъ. Колхозхэр зэщагъэкъуагъэх, ыпшъэкIэ къызэрэщысIуагъэу, чылэм IофшIэн щамыгъотэу цIыфхэр дэкIыжьыхэу фежьагъэх. Джамбэчые еджагъэу, IэнатIэ зиIэу къыдэкIыгъэр макIэп. Ахэр чылэм IэпыIэгъу къыфэхъух шъхьае, гумэкIыгъоу тиIэм нэмыкI екIолIакIэ ищыкIагъ.

— Жыбгъэу къепщэрэм зыдэбгъэзэныр арэп зыфасIорэр. ЗэхъокIыныгъэу хэгъэгум щыкIорэмэ цIыфхэр «алъахъэхэу» е нахь шъхьафит ашIыхэу къыпщэхъуа?

— Джэуапыр къэгъотыгъошIоп. IофшIэныр езыгъэжьэгъакIэм хэбзэIахьэу ытыщтыр макIэ шIыгъэн фае. ЦIыфым ышъхьэ ыIыгъыжьын ылъэкIы зыхъукIэ, «мылъэхьагъэу» шъхьафитэу Iоф зэришIэщтым егупшысэщт. СинэIуасэхэу Бжьэмыхъу Борисэ, Хъуажъ Аслъан, нэмыкIхэм IофшIапIэхэр къызэIуахыгъэх, щысэ зытепхын плъэкIыщт цIыфхэр тэлъэгъух.

— Ныбжьым емылъытыгъэу ори Iоф ошIэ.

— Хъызмэт IофшIапIэу «Хъунагум» сырипащ. Гектар 80 тэлэжьы, къихьащт илъэсым пындж гектар 20 къэдгъэкIыщт. СикIалэхэу Батыррэ Индаррэ сиIэпыIэгъух.

— ЧIыгулэжьыр огъум, ошъум, нэмыкIхэм апэуцужьы. Угу умыгъэкIодэу узэрэпсэурэм тегъэгушIо.

— ЛэжьэкIо дэгъухэр тичылэ дэсыгъэх, непи щэпсэух. Сыфай тиныбжьыкIэхэр Джамбэчые дэмыкIыжьынхэу, ахэр тигугъэх.

— Гурыт еджапIэр зычIэтыщт унэшхор Джамбэчые щырагъэжьэгъагъ, ау шIэхэу къызэIуахыщтмэ зыми къыIон ымылъэкIыщтэу къысщэхъу.

— Нэбгыри 100-м тIэкIу къехъу тиеджапIэ щеджэрэр. ЕджэпIэшхор хэта зыфашIыщтыр — кIэлэеджакIоу дэсыр макIэ. Газыр унэмэ ятщэлIагъ шъхьаем, цIыф зэрымысыжьхэр ахэтых.

— КъуитIу уиI. Уипшъашъэу Хъунэго Саидэ тхэкIо цIэрыIу, унэгъо дахэ иI. УигумэкIхэр уикIалэмэ къафэпIуатэу къыхэкIа?

— Тэр-тэрэу бэ къызэфэтIуатэрэр. НахьышIум тыщэгугъы.

— Ахьмэд, велосипедым утесэу IофышIэ окIо, лъэсэу узекIоныр уикIас. Хъунэго Руслъанэ къэбар гъэшIэгъонхэр о къыохъылIагъэу къысфиIотагъэх. Уфэшъыпкъэу КПСС-м ухэтыгъ...

— Нурбый, илъэс 80 сыныбжь. Аркъ сешъорэп. Сипсауныгъэ сылъэплъэ, адыгэ шэнхабзэхэр чIэтымынэхэ сшIоигъу. Узыфэшъыпкъэр умыхъожь, гъэлъапIэ.

— ЦIыфыр сыда бэгъашIэ зышIырэр?

— ЩыIэныгъэр ары.

— Нарт бэгъашIэ ухъунэу пфэтэIо. Тыгъэгъазэм и 29-м илъэс 80 узэрэхъурэм фэшI тигъэзетеджэмэ ацIэкIэ тыпфэгушIо. Опсэу, Ахьмэд!

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: **Хъунэго Ахьмэд.**

ТИГУМЭКIХЭР

Сирием сыда щыхъурэр?

Тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгоу Сирием джырэ уахътэ зэо-банэхэр щэкIох. Адыгэу ащ исхэр тихэку къэкIожьынхэу ашIоигъоу Урысыем и Президентэу Дмитрий Медведевым, Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан лъэIу тхылъхэр афатхыгъэхэу къэбар къытлъыIэсыгъ.

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ащ фэгъэхьыгъэ зэхахьэ тыгъэгъазэм и 27-м щыкIуагъ. Хьэпэе Арамбый, Чэмышъо Гъазый, Шъхьэлэхъо Аскэр, Нэгъуцу Аслъан, Едыдж Мэмэт, Едыдж Батырай, Нэхэе Аслъан, Адэлджэрые Аскэр, Къуекъо Аслъанбый, СтIашъу Яхьер, Бэгъушъэ Адам, Чэтэо Ибрахьим, Хъунэго Чэтиб, ЛIыунэе Руслъан, нэмыкIхэри зэхахьэм къыщыгущыIагъэх. Дунэе опытэу щыIэр агъэфедэзэ, тилъэпкъэгъухэу къиныгъо хэфагъэхэм IэпыIэгъу зэрафэхъущтхэм зэдегупшысагъэх. Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп непэ зэIукIэу иIэщтым Сирием щыкъэбархэм щатегущыIэщтых.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Батырхэм языIукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ изэнэкъокъоу Мыекъуапэ щыкIуагъэр ИлъэсыкIэм фэгъэхьыгъагъ. Батырхэр купи 7 хъухэу апэрэ чIыпIэхэм афэбэнагъэх.

Яонтэгъугъэхэм ялъытыгъэу апэрэ чIыпIэхэр къыдэзыхыгъэхэр:

Кобэщыч Аслъан, кг 56-рэ, УелIыкъо СултIан, кг 62-рэ, Куржъ СултIан, кг 69-рэ, Джымыкъо Айдэмыр, кг 77-рэ, Константин Хабибулин, кг 85-рэ, Игорь Ермилов, кг 94-рэ, Игорь Воронов, кг 105-рэ.

АР-м атлетикэ онтэгъумкIэ и СДЮСШОР идиректорэу Хъуажъ Мэджыдэ къызэрэтиIуагъэмкIэ, батырхэм ухьазырыныгъэ дэгъу къагъэлъэгъуагъ. Кобэщыч Аслъан Урысыем спортымкIэ имастер хъунымкIэ шапхъэхэр ригъэкъугъэх, ау батырыр джыри мастер хъугъэгоп—зэнэкъокъур мастерхэм ятурнирэу зэрэщымытыгъэм фэшI. Тренерхэу Чэмбэхъу Анзор, Валерий Талаевым, Виктор Вороновым агъасэхэрэр нахь къахэщыгъэх.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием изэдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

ЗыщаушыхьатыгъэрР:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахы. Къатхэхэрэмрэрэгъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4378
Индексхэр 52161 52162
Зак. 3100

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00